هائير ايجوڪيشن ڪميشن پاران منظور ٿيل

جلد: چوڏهون - شمارو: ٻيو

ڊسمبر 2011ع

ISSN 2219-5912

ڪلاچي

تحقيقي جرنل

ايڊيٽر

پروفيسر محمد سليم ميمڻ

هائير ايديوڪيشن ڪميشن پاران منظور ٿيل

ڪلاچي

تحقيقي جرنل

ايڊيٽر	:	پروفيسر محمد سليم ميمڻ
ٻانهن ٻيلي	:	سڪندر علي ڀنڀرو
ڪمپوزنگ ۽ گرافڪس	:	حبيب الله جاکرو
ڇاپو	:	پهريون
سال	:	ڊسمبر 2011ع
ڇپائيندڙ	:	شاهه عبداللطيف ڀٽائي چيئر، ڪراچي يونيورسٽي، ڪراچي.
ڇپيندڙ	:	سنڌيڪا اڪيڊمي، ڪراچي.
مُلهه	:	120 رُپيا

E-mail : **salbc.ku@hotmail.com**
saleemmemon@ymail.com

ايڊيٽوريل بورڊ

1. ڊاڪٽر پيرزاده قاسم رضا صديقي (وائيس چانسلر)	سرپرست
2. ڊاڪٽر غلام علي الانا	ميمبر
3. سراج الحق ميمڻ	ميمبر
4. ڊاڪٽر فهميده حسين	ميمبر
5. پروفيسر محمد سليم ميمڻ	ميمبر

نوٽ: ڪلاچي تحقيقي جرنل ۾ ڇپجندڙ مقالا جيئن تہ تحقيق تي ٻڌل هوندا آهن، ان ڪري ان جي لکندڙن جي خيالن ۽ حوالن سان اداري جو متفق هجڻ ضروري ناهي. تحقيقي مقالا 'هارڊ ڪاپي' سان گڏ 'سافٽ ڪاپي' جي صورت ۾ 'سي ڊي' يا 'اِي ميل' ذريعي موڪليا وڃن.

ماهرن جي ڪميٽي

ڊاڪٽر ايم. ڪي. جيٽلي،
ڊي-127، وويڪ ويهار،
دهلي-110095، ڀارت.

ڊاڪٽر موتي پرڪاش،
ڊائريڪٽر،
ساڌو هيرانند درلاري اڪيڊمي،
پي او باڪس-10، آديپور، (ڪڇ)،
گجرات-37025، ڀارت.

پروفيسر پروين ٽالپر،
3330، اولڊ ويسٽل روڊ،
اپارٽمينٽ 1، ويسٽل،
نيويارڪ-13850،
آمريڪا

پروفيسر جنيفر ايس. ڪول،
ايسوسيئيٽ پروفيسر لنگوئيسٽڪ
اينڊ ڪوگنيٽيو سائنس،
يونيورسٽي آف اليونوئيس ائيٽ اربانا،
ڪئمپينگ 707، ايس مئٿيوز،
اربانا- آئي ايل-61801،
آمريڪا.

ڊاڪٽر سي. شيڪل،
ڊائريڪٽر،
انسٽيٽيوٽ آف انڊولوجي،
اسڪول آف اوريئنٽل اينڊ افريڪن اسٽڊيز،
يونيورسٽي آف لنڊن،
برطانيا.

ڊاڪٽر ڄيٺو لالواڻي،
مدر وان، آديتيا بينگلوز،
نوبل نگر، احمدآباد-382340،
ڀارت.

ڊاڪٽر ٻلديو مٽلاڻي،
هيڊ،
سنڌي شعبو،
ممبئي يونيورسٽي،
ممبئي، ڀارت.

مز ظاهر موئر،
انسٽيٽيوٽ آف انڊولوجي،
اسڪول آف اوريئنٽل اينڊ افريڪن اسٽڊيز،
يونيورسٽي آف لنڊن،
برطانيا.

پروفيسر علي آساڻي،
پروفيسر آف دي پريڪٽس آف انڊو-مسلم لينگوئيج
آف ريليجن،
بينڪر سينٽر 305،
12 ڪوينسي اسٽريٽ،
هارورڊ يونيورسٽي،
ڪيمبريج، ايم اي 02138،
آمريڪا.

فهرست

لطيفيات

1.	شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي پيغام جو موجوده حالتن تي اطلاق	ڊاڪٽر فهميده حسين	09

ادب

2.	سنڌ ڌرتيءَ تي لوڪ ادب جي اوسر جا اهڃاڻ	پروفيسر محمد سليم ميمڻ	21
3.	خليفي گل محمد ”گل“ هالائيءَ جي غزل جون خصوصيتون	اياز جاني	39
4.	ادغام/سَنڌي ۾ آوازن جي ضم ٿيڻ/مٽجڻ جو اڀياس	الطاف حسين جوکيو	49
5.	جانورن جي نالن جو سماجي لسانياتي اڀياس ۽ سنڌيءَ ۾ جانورن جا نالا	نظير احمد کوکر	79
6.	سنڌي ٻوليءَ ۾ نئين ٿهي	ڊاڪٽر وِمي سدارنگاڻي	111
7.	سنڌيءَ ۾ ڪالم نويسي (1885ع کان 1970ع تائين)	سعيده شفيق ميمڻ	127

English Section

.8	Script for Survival: The Case of Indian Sindhi	C. J. Daswani	07
.9	Sifting History and Folklore in the Poetry of Shah Abdul Latif Bhitai	Parveen Talpur	21

ٻه اکر

ڪلاچي تحقيقي جرنل جو سال 2011ع ڊسمبر جو پرچو حاضر آهي.

مختلف عالمن ۽ ليکڪن پاران مختلف موضوعن تي مقالا موڪليا ويا، پر گهڻائي اهڙن مقالن جي آهي، جن ۾ تحقيقي پيپر لکڻ جي مڃيل طريقيڪار تي عمل نٿو ٿئي، نه حوالا مستند طريقي سان ڏنا ويا. اهڙا مقالا ماهرن کي جڏهن راءِ لاءِ موڪلجن ٿا، ته انهن کي رد ڪرڻ کان سواءِ ٻي ڪا صورت نٿي رهي. جيتوڻيڪ موضوع ۽ مواد جي حوالي سان انهن ۾ گهڻو ڪجهه هجي ٿو، فقط ٿوري محنت ۽ تنقيدي اصولن جي پوئواري انهن کي نه فقط معياري مقالي جو روپ ڏئي سگهي ٿي، بلڪ انهن کي تحقيقي ادب جو حصو به بڻائي سگهي ٿي.

هن پرچي ۾ سنڌي ٻوليءَ جي حوالي سان هڪ مقالو ۽ هڪ ڪوجنائي سروي شامل ڪيو ويو آهي. مقالو ڪجهه ورهيه اڳ جو لکيل آهي، جڏهن ته سروي تازو آديپور ڀارت جي هڪ شهر ۾ ڪيو ويو آهي، جنهن ۾ سنڌي ٻوليءَ جي صورتحال تي ڳڻتيءَ جو اظهار ڪيو ويو آهي.

سنڌ ۽ هند ۾ سنڌي ٻوليءَ جي مستقبل بابت ڪيترائي سوال ٿي رهيا آهن. ٻوليءَ ۾ تيزي سان بگاڙ اچي رهيو آهي، جنهن ۾ لفظن سان گڏ گرامر جو بگاڙ به شامل آهي. جيتوڻيڪ سنڌي ٻوليءَ جي ايڪٽ، ٻوليءَ جي واڌ ويجهه، ترقي، ان جي سرڪاري حيثيت ۽ دفتري استقبال جي حوالي سان ڪيترائي اهم معاملا طئي ڪري ڏنا آهن، پر انهن تي عمل نه ٿيڻ جي صورت ۾ ٻولي ڪيترن ئي شعبن ۾ پنهنجي اهميت وڃائي رهي آهي.

ميڊيا جي يلغار، پيشه ور ليکڪن جي کوٽ سبب ٻوليءَ ۾ جيڪو بگاڙ اچي رهيو آهي، ان تي پيرومل مهرچند آڏواڻيءَ جي ان نظرئي ته "ٻوليءَ جو بگاڙو معنيٰ ٻوليءَ جو سڌارو" جو اطلاق ٿيندو نظر نٿو اچي.

سنڌ جي سڄاڻ عالمن ۽ اديبن کي ان ڏس ۾ عرض آهي ته ٻوليءَ جي معاملن ۽ مسئلن تي پنهنجا تحقيقي مقالا ڪلاچيءَ لاءِ لکن، ڪين انهن مقالن جو معقول معاوضو پيش ڪبو.

پروفيسر محمد سليم ميمڻ

ايڊيٽر

Shah Abdul Latif Bhitai Chair